

2023-12-14

Dnr 511-21351-2022
1270-219**Kontaktperson**

Naturskyddsenheten

Sanna Persson

010 – 224 10 00 (vxl)

skane@lansstyrelsen.se

Enligt sändlista

Bildande av naturreservatet Toarpskärret i Tomelilla kommun

Länsstyrelsens beslut

Med stöd av 7 kap. 4 § miljöbalken (1998:808) förklarar Länsstyrelsen det område som anges med kraftig svart punktstreckad linje på bifogad karta, bilaga 1, som naturreservat. Beslutet riktar sig till var och en, fastighetsägare och innehavare av särskild rätt, vars rättigheter att använda mark- och vattenområden berörs inom reservatsområdet. Naturreservatets gränser ska märkas ut i fält enligt Naturvårdsverkets anvisningar.

För att uppnå och tillgodose syftet med naturreservatet ska de föreskrifter gälla, som anges nedan med stöd av 7 kap. 5, 6 och 30 §§ miljöbalken samt 22 § förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m.

I enlighet med 3 § förordning (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m. fastställer länsstyrelsen bifogad skötselplan, bilaga 3.

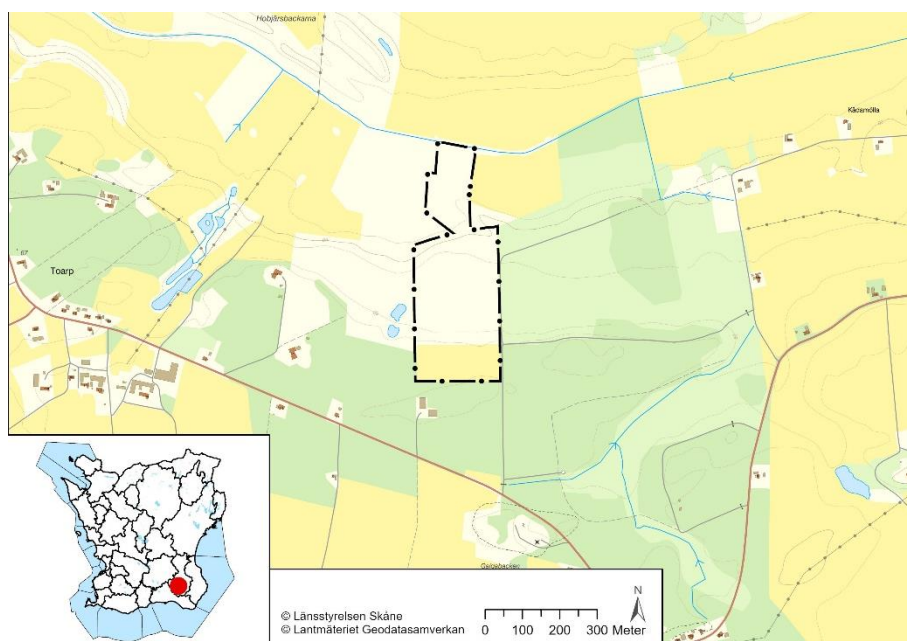

Fig. 1. Naturreservatet är markerat med svart punktstreckad linje på fastighetskartan.

2023-12-14

Dnr 511-21351-2022
1270-219

Uppgifter om naturreservatet

Namn	Toarpskärret
Kommun	Tomelilla
Natura 2000-ID¹	Ullstorpskärret SE0420302
DOS-ID²	1009642
Gränser	Området begränsas av mitten av svart punktstreckad linje på till detta beslut bifogad karta (bilaga 1)
Fastighet	Tomelilla Toarp 23:1 (del av)
Markägarkategori	Enskild
Läge	Ca 4 km sydost om Tomelilla
Centralpunkt	E: 437988 N: 6152798 (SWEREF99 TM)
Naturgeografisk region	7 – Skånes sediment- & horstområde
Typindelning enligt vattendirektivet:	Limnisk ekoregion 5 Södra Sverige, Skåne, Blekinges kust och del av Öland
Vattenförekomst (HID)³:	Örupsån SE615640-138920
Inskrivna nyttjanderätter (dikningsföretag)	Örupsåns m. tillfl. Nygrävnf. 1-3. 11-KLS-720
Areal	Örupsåns reglering. 11-KLS-27 (dikningsföretag) 11,5 ha
Förvaltare	Länsstyrelsen

Syftet med naturreservatet

Syftet med naturreservatet är att långsiktigt bevara och utveckla biologisk mångfald och att vårda och bevara värdefulla naturmiljöer. Områdets kulturpräglade naturmiljöer såsom rikkärr med omgivande silikatgräsmarker och fuktängar i öppen betesmark med dess ekosystem och biologiska mångfald ska bevaras och vid behov restaureras. Gynnsam bevarandestatus ska upprätthållas för i området förekommande arter och livsmiljöer enligt EU:s art- och habitatdirektiv såväl som för nationellt fridlysta och rödlistade arter samt arter och biotoper som omfattas av nationella åtgärdsprogram.

¹ Rådets direktiv 92/43/EEG om bevarande av livsmiljöer samt vilda djur och växter (habitatdirektivet) samt rådets direktiv 2009/147/EG om bevarande av vilda fåglar (Fågeldirektivet)

² ID-nummer i Naturvårdsverkets databas Vic Natur.

³ Enligt VISS, Vatteninformationssystem Sverige

2023-12-14

Dnr 511-21351-2022
1270-219

Syftet uppnås genom att:

- tillförsel av växtnäringsämnen och bekämpningsmedel förbjuds,
- hävden av området med bete i kombination med slätter fortsätter och utökas,
- färbete förbjuds,
- uppsläende träd och buskar röjs fortlöpande för att förhindra igenväxning i betesmarken,
- riktade åtgärder för att gynna hotade arter såsom stor ögontröst utförs och följs upp,
- områdets hydrologi bevaras och utvecklas för att gynna viktiga naturtyper såsom rikkärr,
- skötsel och åtgärder utvärderas och anpassas till ny kunskap om rödlistade och fridlysta arter samt övriga biologiska värden.

Inom området ska nödvändiga åtgärder vidtas för att uppnå syftet med naturreservatet.

Reservatsföreskrifter

A. Föreskrifter med stöd av 7 kap. 5 § miljöbalken om inskränkningar i markägares och annan sakägares rätt att förfoga över fastighet inom naturreservatet.

Utöver föreskrifter och förbud i andra lagar och författningar är det förbjudet att:

1. bedriva åkerbruk,
2. plöja, spränga, gräva, schakta, tippa, dumpa, anordna upplag, eller på annat sätt skada mark eller småvatten,
3. så eller plantera in växter eller sätta ut djur,
4. uppföra byggnad eller annan anläggning, exempelvis mast, vindkraftverk eller liknande,
5. anlägga väg eller dra fram mark- eller luftledningar,
6. dika eller dränera,
7. använda kemiska eller biologiska bekämpningsmedel, stödutfodra eller tillföra växtnäringsämnen eller jordförbättringsmedel,
8. sambeta med gödslad mark,
9. hålla får på bete,
10. utfodra vilt,
11. utföra åtgärder som kan påverka områdets hydrologi och vattenkvalitet negativt.

2023-12-14

Dnr 511-21351-2022
1270-219**B. Föreskrifter med stöd av 7 kap. 6 § miljöbalken om markägares och annan sakägares skyldighet att tåla visst intrång.**

För att tillgodose syftet med naturreservatet förpliktas markägare och innehavare av särskild rätt till fastighet att tåla att följande anordningar och åtgärder vidtas inom naturreservatet:

1. utmärkning av, skyltning och upplysning om naturreservatet,
2. hävd genom bete och/eller slåtter, naturvårdsbränning samt uppförande av stängsel på mark som anges som betesmark,
3. avverkning och bortforsling av sly, träd och buskage i betesmarken,
4. utförande av åtgärder för att gynna rikkärr,
5. inplantering eller insådd av inhemska arter vilka är knutna till biotoperna i naturreservatet,
6. uppföljning av områdets bevarandemål, skötsel och miljöövervakning inom hela reservatet,
7. åtgärder i syfte att motverka skador som orsakas av vilt,
8. bekämpning av för området främmande och/eller invasiva arter,
9. utförande och underhåll av anläggningar och anordningar såsom stättor.

C. Ordningsföreskrifter med stöd av 7 kap. 30 § miljöbalken om rätten att färdas och vistas samt ordningen i övrigt inom naturreservatet.

Utöver föreskrifter och förbud i andra lagar och författningar är det förbjudet att:

1. ta bort, gräva, borra, måla eller på annat sätt skada mark, sten, naturföremål eller kulturlämningar,
2. elda,
3. medvetet störa betesdjur,
4. ta med hund eller annat sällskapsdjur som inte hålls i fysiskt koppel,
5. gräva upp eller plocka växter,
6. sätta ut eller släppa ut för området främmande arter,

Vidare är det förbjudet att utan länsstyrelsens skriftliga tillstånd:

7. fånga insekter, spindlar, snäckor eller andra ryggradslösa djur annat än genom hävning, handplockning eller annan selektiv metod som inte förstör djurets livsmiljö, med efterföljande återutsättning inom naturreservatet. Kravet på återutsättning gäller inte enstaka beläggsexemplar av svårbestämda arter av varje art under förutsättning att fynden registreras i

2023-12-14

Dnr 511-21351-2022
1270-219

Artportalen, eller motsvarande databas för hotade arter, och att insamlandet inte bryter mot fridlysningsbestämmelserna

Undantag från föreskrifter

Ovanstående föreskrifter under A och C utgör inte hinder för:

- förvaltaren, eller den som Länsstyrelsen utser, att utföra den vård och skötsel som behövs för att uppnå reservatets syfte,
- Länsstyrelsens tillsyn av området,
- underhållsrensning av lagakraftvunna dikningsföretag eller lagliga diken. Inför utförande av arbetet ska naturreservatets förvaltare informeras om åtgärden.
- drift, underhåll och ombyggnad inom gällande ledningsrätt, servitut eller nyttjanderätter.

Övriga undantag

Föreskriften A4 gäller inte för mobila jakttorn.

Föreskriften A7 gäller inte för övergångsutfodring av betesdjur i maximalt två veckor vid betessläpp och installning.

Föreskriften A7 gäller inte för stödutfodring av häst inom område markerat i bilaga 2.

Föreskriften A10 gäller inte för åtling genom fodermatare (max 1 kg per dygn). Placeringen av fodermataren ska överenskommas med naturreservatets förvaltare, dock ej närmare än 50 meter från rikkärret.

Föreskriften C4 gäller inte i samband med jakt eller vallning av betesdjur.

Upplysningar

Länsstyrelsen får enligt 7 kap. 7 § miljöbalken, om det finns särskilda skäl, lämna dispens från meddelade reservatsföreskrifter. Vid sidan av föreskrifterna för naturreservatet gäller annan lagstiftning som vanligt, till exempel följande:

- Miljöbalkens bestämmelser om Natura 2000, strandskydd, generella biotopskydd, vattenverksamhet och artskydd.
- Anmälningssplikten enligt 12 kap. 6 § miljöbalken.
- Fridlysningsbestämmelser i artskyddsförordningen.
- Terrängkörningslagen och terrängkörningsförordningen.
- Kulturmiljölagen.

2023-12-14

Dnr 511-21351-2022
1270-219

- Jaktlagstiftningen.
- Förordningen om invasiva främmande arter.
- Lokala, kommunala ordningsföreskrifter.
- Transportstyrelsens bestämmelser för civil luftfart.

Allemansrätten

Allemansrätten har stor betydelse för våra möjligheter att vistas i naturen, den ger oss alla möjligheten att tillfälligt och hänsynsfullt vara i naturen. Även organisationer och turistföretag kan dra nytta av allemansrätten i sin verksamhet även om allemansrätten i grunden gäller för enskilda individer. Samtidigt medför allemansrätten också skyldigheter att inte förstöra något eller störa markägaren eller andra som är ute i naturen. Större grupper bör samråda med markägaren. Inom naturreservat kan delar av allemansrätten vara begränsad genom reservatsföreskrifter.

Beskrivning av området

Landskap och geovetenskapliga bevarandevärden

Toarpskärret eller Ullstorpskärret, som det också kallas, ligger i Ullstorpsdalen söder om Örupsån ca 1 km öster om byn Toarp i Tomelilla kommun. Ullstorpsdalen består till stora delar av betad kulturlandskap och ligger i en erosionsdal som genomskärs av Örupsån. Berggrunden består av kalksten, lerskiffer och sandsten från Silur. I norr har diabasgångar gett upphov till korta, markerade ryggar i dalgången. Jordarterna är varierande men domineras av isälvsavlagringar.

Markanvändning och kulturhistoriska bevarandevärden

Landskapet är på många sätt ett typiskt åkerlandskap men i området kring Toarpskärret finns fina betesmarker med lång hävdkontinuitet och flera skyddsvärda vegetationstyper och arter. Området består av betesmark med rikkärr som har lång hävdkontinuitet och varit öppet under lång tid.

Biologiska bevarandevärden

Toarpskärret utgörs av topogena extremrikkärssytor med omgivande kalkfuktängar och silikatgräsmarker. Delar av rikkärssytorna består av en mosaikartad blandning av extremrikkärr och kalkfuktäng. Rikkärr är en ovanlig naturtyp i Skåne och många hotade arter är knutna till denna naturtyp. I området förekommer flera rödlistade och hotade arter.

Delar av området blev utpekade som Natura 2000-område år 2004, Ullstorpskärret (SE0420302), med de utpekade naturtyperna silikatgräsmarker (6270), fuktängar (6410), högörtängar (6430) och rikkärr (7230).

2023-12-14

Dnr 511-21351-2022
1270-219

Tabell 1. Natura 2000-naturtyper med arealer 2023. * (asterisk) betyder prioriterad naturtyp enligt Natura 2000

Naturtyp	Areal (ha)
*Silikatgräsmarker (6270)	4,1
Fuktängar (6410)	0,7
Högörtängar (6430)	0,1
*Rikkärr (7230)	0,7
Totalt	5,5
Total områdesareal	6,4

Friluftsliv och tillgänglighet

Då hela området är betesmark och stigar saknas så lämpar det sig inte för ett utvecklat friluftsliv.

Skälen för beslutet

De biologiska värdena i området är framför allt knutna till rikkärret som utgörs av naturtypen rikkärr (7230), men även silikatgräsmarkerna och fuktängarna omkring kärret har höga värden. Rikkärret hyser hög biologisk mångfald och är rikt på arter knutna till naturtypen. Silikatgräsmarkerna utgör den dominerande naturtypen i området och har flera hävdgynnade arter.

Det föreslagna naturreservatet har höga naturvärden och har potential att få ännu högre. Toarpskärret har angivits som skyddsvärt ur naturvårdssynpunkt avseende regional och kommunal nivå och omfattas eller ingår i:

- **Riksintresse enligt 3 kap. 6 § MB naturvård:** Området ligger inom riksintresse för naturvärden, Sjöbo Ora – Fyledalen – Nybroån med biflöden.
- **Inventering inom Åtgärdsprogram för bevarande av rikkärr:** Området är upptaget som ett naturvärdeklass 1-område (mycket höga naturvärden). Nr 134 Toarpskärret. Skånes rikkärr (2009), rapport 2009:41.
- **Åtgärdsprogram för hotade arter:** I området finns stor ögontröst (EN) som enbart har förekomster i Skåne och Västergötland. Naturvårdsverket har tagit fram ett specifikt åtgärdsprogram för dess bevarande.
- **Rödlistade arter:** Artdatabanken har (2020) klassat bl.a. stor ögontröst (EN), småvänderot (VU), backsippa (VU), loppstarr (NT) och majviva (NT).
- **Länets naturvärdesöversikt:** Området ingår i Ullstorpsdalen med naturvärdeklass 1.
- **Kommunala planer:** Området ingår i den kommunala översiktsplanen, Natur- och parkprogram, som ett naturvårdsområde, Ullatorpsdalen och Toarpskärret.

2023-12-14

Dnr 511-21351-2022
1270-219

- **Grön infrastruktur:** Området ligger ca 2 km från naturreservatet Högaborg, ca 4 km från naturreservatet Skogsbacken med Våladalen och ca 5 km från naturreservatet Örups almskog, kärr och ängar med inkluderande rikkärr. Området ligger inom värdekärnor för våtmark och gräsmark och bidrar till god konnektivitet på landskapsnivå.
- **Ängs- och betesmarksinventeringen:** Området är upptaget inom ängs- och betesmarksinventeringen.
- **Natura 2000:** Delar av området ingår i Natura 2000-området Ullstorpskärr (SE0420302). De habitat enligt EU:s art- och habitatdirektiv som förekommer i området är redovisade i tabell 1.

För att områdets naturvärden ska bestå och utvecklas och för att gynnsam bevarandestatus ska uppnås i habitaterna är det viktigt att området har fortsatt hävd av bete, med kompletterande slåtter i rikkärr. Igenväxning ska motverkas med kompletterande slyröjning vid behov. Hotade arter ska ha möjlighet att föröka och sprida sig och populationsförstärkande åtgärder ska sättas in när det anses vara nödvändigt.

Av ovan redovisade skäl och med syfte att långsiktigt bevara biologisk mångfald och att vårda och bevara värdefulla naturmiljöer samt för att skydda, återställa eller nyskapa värdefulla naturmiljöer för skyddsvärda arter bör det angivna området avsättas som naturreservat. Länsstyrelsen bedömer att området är prioriterat för områdesskydd enligt vägledningen för hantering av Natura 2000-områden. Skyddet är även ett led i att uppnå miljömålen "Ett rikt odlingslandskap", "Ett rikt växt- och djurliv" och "Myllrande våtmarker".

Förordandet är förenligt med grundläggande bestämmelser för hushållning med mark- och vattenresurser samt med kommunens översiktsplan.

Länsstyrelsens bedömning

Länsstyrelsens bedömning är att området bör avsättas som naturreservat av ovan redovisade skäl med syfte att långsiktigt bevara biologisk mångfald, att vårda och bevara värdefulla naturmiljöer samt för att skydda och återställa värdefulla naturmiljöer för skyddsvärda arter. Området är prioriterat för områdesskydd enligt den nationella och regionala strategin för skogsskydd. Skyddet bidrar till att uppnå miljömålen "Myllrande våtmarker", "Ett rikt växt- och djurliv" och "Ett rikt odlingslandskap" och har även betydelse för arbetet med grön infrastruktur i landskapet.

2023-12-14

Dnr 511-21351-2022
1270-219

Intresseprövning

Länsstyrelsen har tagit del av inkomna yttranden och finner vid en avvägning mellan enskilda och allmänna intressen, i enlighet med 7 kap. 25 § miljöbalken, att det för att skydda och vårda de värden som beskrivits ovan finns skäl att besluta om att bilda ett naturreservat i området, att besluta om föreskrifter för att skydda området samt att fastställa en skötselplan.

Konsekvensutredning

Länsstyrelsen har genomfört en konsekvensutredning av ordningsföreskrifterna i enlighet med 4 § Förordning (2007:1244) om konsekvensutredning vid regelgivning. Länsstyrelsen gör bedömningen att ordningsföreskrifterna innebär vissa inskränkningar av allemansrätten som är nödvändiga för att skydda områdets naturvärden. Restriktionerna är inte av sådan omfattning att de innebär allvarligt försvårande av allmänhetens möjligheter att utnyttja området.

Ekosystemtjänstbedömning

Länsstyrelsen har gjort en bedömning av vilka effekter inrättande naturreservatet har på olika ekosystemtjänster och har kommit fram till att det inverkar positivt på flertalet ekosystemtjänster, se tabell nedan.⁴ Bedömningen är att påverkan på ekosystemtjänsterna sammantaget stärker motiven för inrättande av naturreservatet.

Kategori	Ekosystemtjänst	Inverkan
Försörjande	Genetiska resurser hos vilda arter	Positiv
Reglerande och upprätthållande	Livsmiljöer som t.ex. lek- och spelplatser, boplatser och rastplatser för fåglar.	Positiv
Reglerande och upprätthållande	Kolbindning utförd av växter	Positiv
Reglerande och upprätthållande	Dämpning av avrinning och flöden	Positiv
Kulturella	Naturarv, exempelvis bevarandet av naturens värden för framtida generationer.	Positiv
Kulturella	Friluftsliv	Negativ
Kulturella	Resurs för forskning	Positiv
Stödjande	Biologisk mångfald inkl. bevarande av genpool, habitat och hotade arter	Positiv

⁴ Enligt Naturvårdsverkets förslag på ekosystemtjänster inom olika naturtyper [Beslut om att bilda naturreservat – innehåll och utformning \(naturvardsverket.se\)](#)

2023-12-14

Dnr 511-21351-2022
1270-219

Ärendets handläggning

År 2004 blev delar av området utpekade som Natura 2000-område enligt art- och habitatdirektivet (SCI) och en bevarandeplan utarbetades. Denna reviderades år 2018. Efter detta tog Länsstyrelsen initiativ till att skydda området som naturreservat för att kunna tillgodose kraven på gynnsam bevarandestatus i de ingående habitaterna. Länsstyrelsen tog kontakt med markägaren år 2021 och framförde önskemål om att göra området till naturreservat.

Länsstyrelsen har i samråd med markägaren samt förvaltaren upprättat förslag till syfte, föreskrifter och skötselplan.

Överenskommelse om intrångsersättning har upprättats år 2023.

Ärendet har remitterats. Inkomna yttranden redovisas i bilaga 4.

Skötselplan och förvaltning av naturreservatet

Skötselplan

Enligt 3 § förordning (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m. ska en skötselplan ingå i varje beslut om bildande av ett naturreservat. Skötselplanen utgör bilaga 3 till detta beslut.

Förvaltning

Länsstyrelsen är förvaltare av naturreservatet. Förvaltningen ska ske med insyn, delaktighet och i nära samråd med markägare, arrendatorer, berörda myndigheter och andra berörda vid förvaltningen.

Överklagande

Detta beslut kan överklagas till Regeringen, Klimat- och näringslivsdepartementet, se bilaga 5.

Kungörelse

Beslutet ska kungöras i länets författningssamling, Post- och Inrikes Tidningar samt i ortstidning. Sakägare ska anses ha fått del av beslutet den dag kungörelse var införd i ortstidning.

2023-12-14

Dnr 511-21351-2022
1270-219

Underskrifter

Detta beslut har fattats av länsöverdirektör Ola Melin. I den slutliga handläggningen har även deltagit avdelningschef Olof Liungman, naturvårdsdirektör Cecilia Backe, länsassessor Johan Åsberg och naturvårdshandläggare Sanna Persson, föredragande.

Detta beslut har bekräftats digitalt och har därför inga namnunderskrifter.

Ola Melin

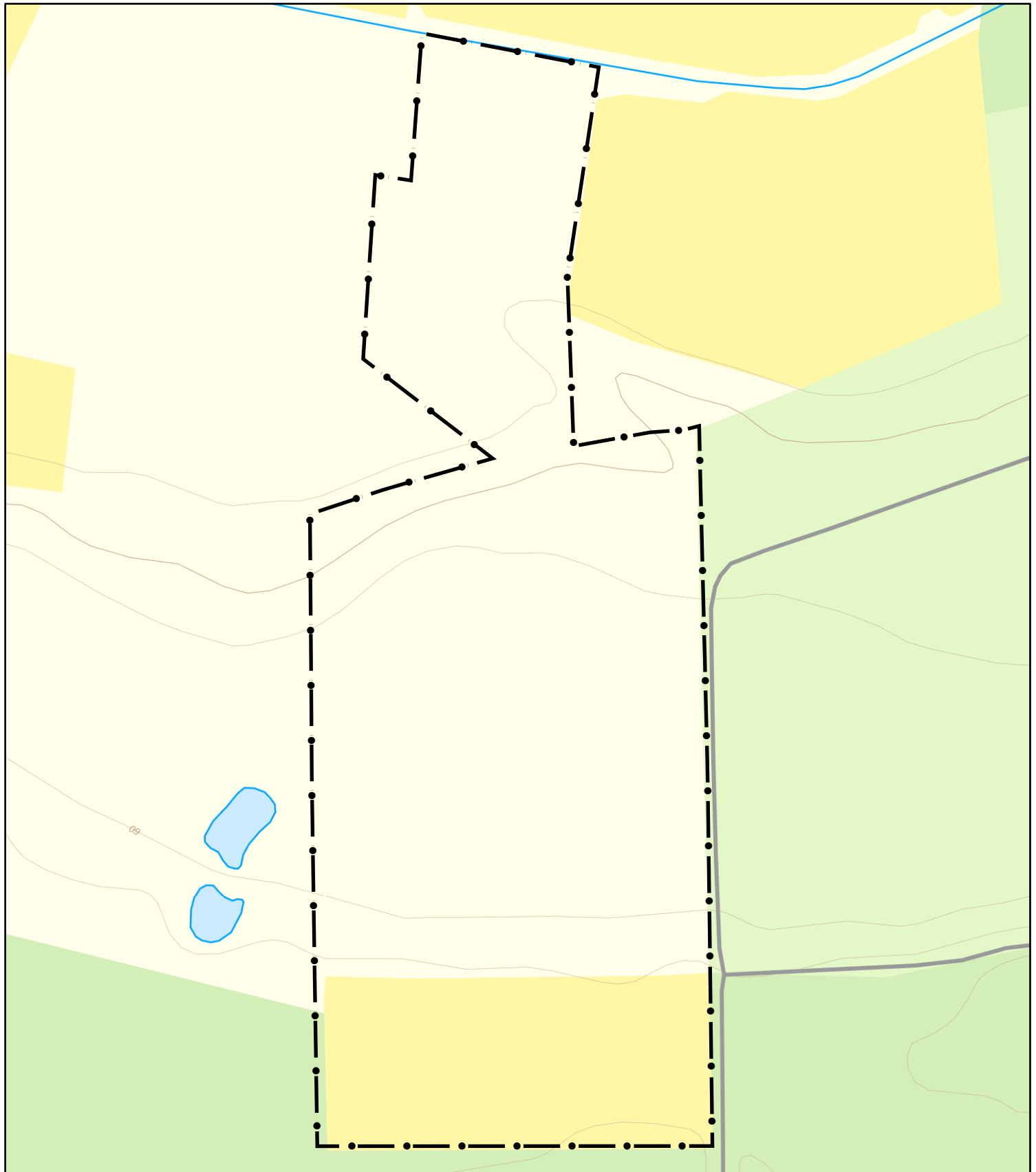
Sanna Persson

Bilagor

1. Karta med naturreservatets avgränsning
2. Karta rörande föreskrifter meddelade med stöd av 7 kap. 6 § miljöbalken om markägares och annan sakägares skyldighet att tåla visst intrång
3. Skötselplan
4. Sammanställning av remissyttranden
5. Hur man överklagar
6. Sändlista (publiceras ej)

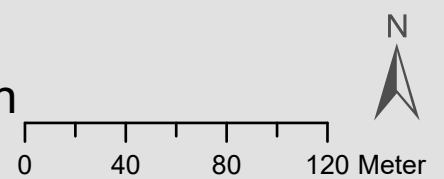
**Använd Länsstyrelsens e-tjänst för komplettering av eller yttrande i ärenden.
Klicka [här](#) för att komma till e-tjänsten.**

För information om hur Länsstyrelsen Skåne behandlar personuppgifter, se
www.lansstyrelsen.se/dataskydd.

Bilaga 1. Översiktskarta Naturreservatet Toarpskärr, Tomelilla kommun

 Naturreservatets gräns

Illustrationskarta till beslut för
naturreservatet Toarpskärr
Tillhör Länsstyrelsens beslut
dnr 511-21351-2022

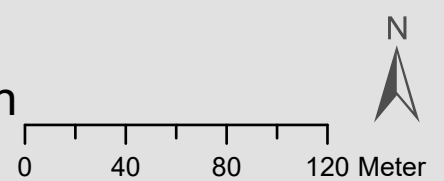
© Länsstyrelsen Skåne
© Lantmäteriet Geodatasamverkan

Bilaga 2. Hänvisning till undantag Naturreservatet Toarpskärret, Tomelilla kommun

 Område som berörs av undantag från föreskriften A7

 Naturreservatets gräns

Illustrationskarta till beslut för
naturreservatet Toarpskärret
Tillhör Länsstyrelsens beslut
dnr 511-21351-2022

© Länsstyrelsen Skåne
© Lantmäteriet Geodatasamverkan

Länsstyrelsen
Skåne

Skötselplan för naturreservatet Toarpskärret i Tomelilla kommun

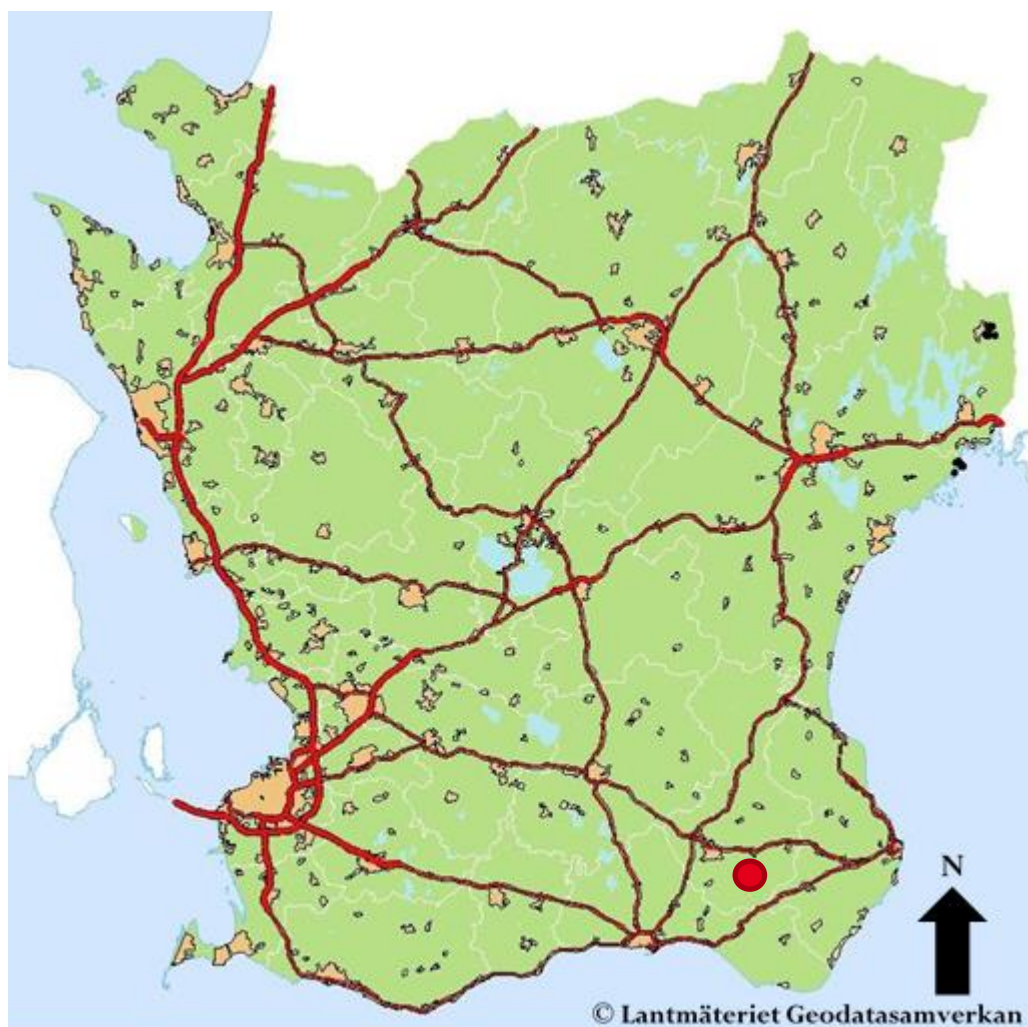

Fig.1. Den röda cirkeln anger naturreservatet Toarpskärrs ungefärliga läge.

Fastställt:	2023-12-14
Planförfattare:	Sanna Persson
Diarienummer:	511-21351-2022
Omslagsbild:	Toarpskärr. Foto: Alex Regnér
Foton:	Planförfattaren om inget annat anges

Innehållsförteckning

<i>Inledning</i>	4
<i>1 Syftet med naturreservatet</i>	5
<i>2 Beskrivning av området</i>	7
2.1 Administrativa uppgifter	7
2.2.1 Information om Natura 2000	7
2.3 Allmän beskrivning och bevarandevärden	9
2.3.1 Geomorfologi, hydrologi och landskapsbild	9
2.3.2 Historisk och nuvarande markanvändning	9
2.3.3 Biologi	12
2.3.4 Friluftsliv	13
2.3.5 Vad kan påverka området negativt?	13
<i>3 Översikt av mål, skötselåtgärder och planerad markanvändning</i>	14
3.1 Övergripande mål	14
3.2 Generella riktlinjer och skötselåtgärder	14
3.3 Konsekvenser av klimatförändringar	14
<i>4 Specifika mål och skötselåtgärder för skötselsområdena</i>	15
4.1 Skötselområde 1 – Betesmark	15
<i>5 Friluftsliv</i>	18
<i>6 Jakt och fiske</i>	19
<i>7 Utmärkning av naturreservatets gräns</i>	19
<i>8 Tillsyn</i>	19
<i>9 Dokumentation och uppföljning</i>	19
9.1 Uppföljning av bevarandemål och skötselåtgärder	19
9.2 Revidering av skötselplanen	19
<i>10 Kostnadsansvar och prioriteringar</i>	19
<i>11 Rödlistade arter</i>	21
<i>12 Källor</i>	22

BILAGOR

A. Skötselområdeskarta

B. Natura 2000-naturtypskarta

C. Friluftslivskarta

Inledning

Skötselplanen beskriver ett områdes värden enligt befintligt kunskapsläge och redogör även för hur och när dessa värden ska skötas. Bakom detta ligger syftena med bildandet av ett naturreservat. Syftena styr vilka föreskrifter (regler) som ska gälla. Föreskrifterna redovisas i det dokument där bildandet av naturreservatet beslutas. Men, för att uppnå syftena med ett naturreservat kan det också krävas en särskild skötsel – vilket redovisas i detta dokument.

Skötselplanen anger också vad som är viktigast att göra om förvaltaren av naturreservatet, dvs. den som är ansvarig för skötseln, behöver prioritera. Skötselplanen vänder sig dock inte bara till förvaltaren utan även till markägare och andra intressenter.

Länsstyrelsen har ett övergripande ansvar för att statligt bildade naturreservat sköts. Länsstyrelsen har också ansvar för tillsynen och uppföljning i statliga naturreservat. Förvaltningen kan överlåtas till andra, t.ex. en stiftelse eller den kommun där naturreservatet är beläget. De praktiska skötselåtgärderna utförs oftast av markägare, arrendatorer, entreprenörer eller andra som förvaltaren har skötselavtal med.

Skötselplanen börjar med en beskrivande del där bl.a. naturreservatets syften och vilka natur- och bevarandevärden som finns redovisas. Därefter följer en redogörelse för bevarandemålen och för hur naturreservatet ska skötas för att uppnå målen och syftena.

1 Syftet med naturreservatet

Syftet med naturreservatet är att långsiktigt bevara och utveckla biologisk mångfald och att vårda och bevara värdefulla naturmiljöer. Områdets kulturpräglade naturmiljöer såsom rikkärr med omgivande silikatgräsmarker och fuktängar i öppen betesmark med dess ekosystem och biologiska mångfald ska bevaras och vid behov restaureras. Gynnsam bevarandestatus ska upprätthållas för i området förekommande arter och livsmiljöer enligt EU:s art- och habitatdirektiv såväl som för nationellt fridlysta och rödlistade arter samt arter och biotoper som omfattas av nationella åtgärdsprogram.

Syftet ska uppnås genom att:

- tillförsel av växtnäringsämnen och bekämpningsmedel förbjuds,
- hävden av området med bete i kombination med slåtter fortsätter och utökas,
- fårbete förbjuds,
- uppsläende träd och buskar röjs fortlöpande för att förhindra igenväxning i betesmarken,
- riktade åtgärder för att gynna hotade arter såsom stor ögontröst utförs och följs upp,
- områdets hydrologi bevaras och utvecklas för att gynna viktiga naturtyper såsom rikkärr,
- skötsel och åtgärder utvärderas och anpassas till ny kunskap om rödlistade och fridlysta arter samt övriga biologiska värden.

Naturreservatets syften styr vilka föreskrifter (regler) som gäller i naturreservatet och ifall skötsel behövs för att syftena med naturreservatet ska kunna uppfyllas.

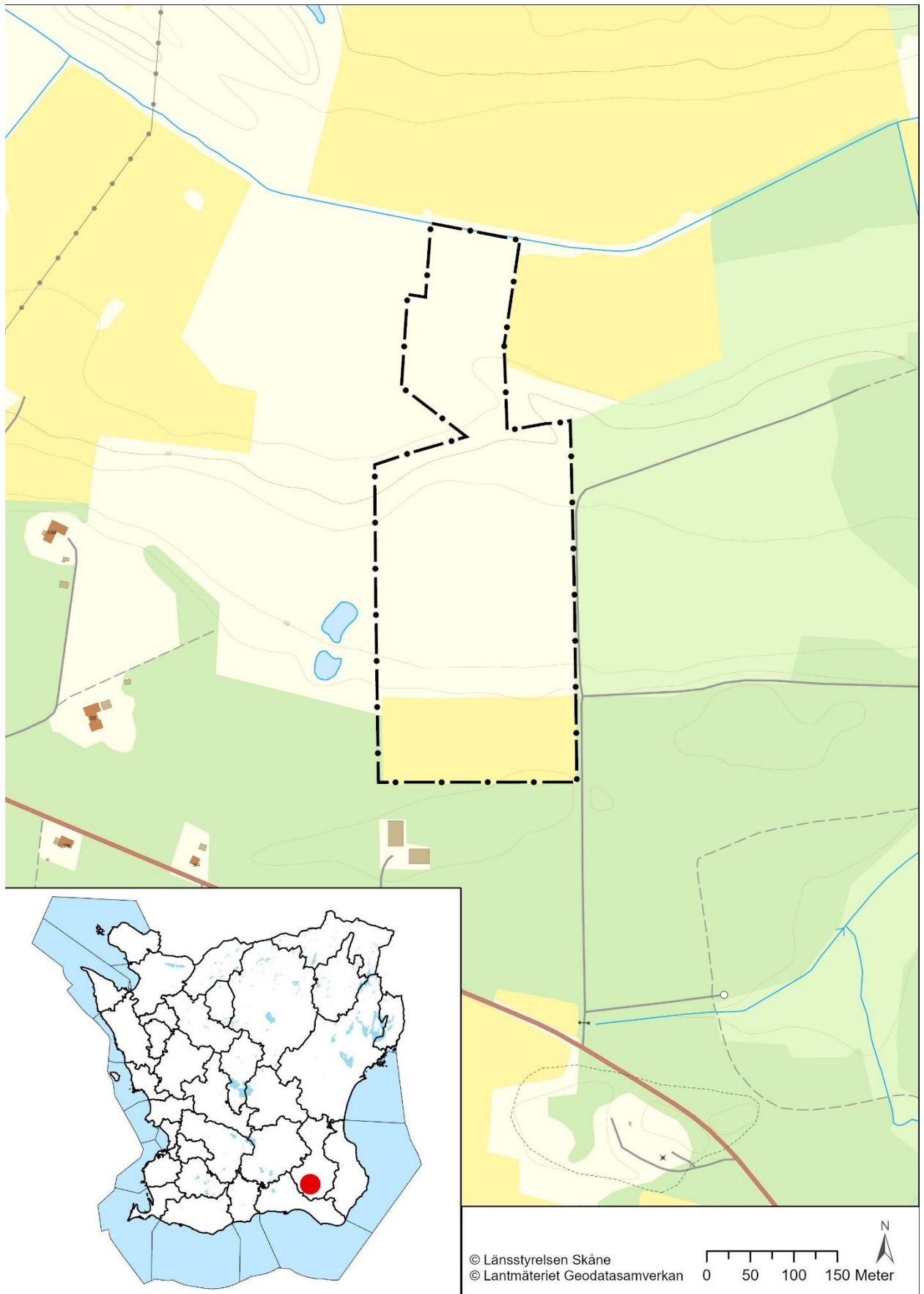

Fig. 2. Naturreservatet är markerat med svart punktstreckad linje på fastighetskartan.

2 Beskrivning av området

2.1 Administrativa uppgifter

Namn:	Toarpskärret
Beslutsdatum:	2023-12-14
Areal:	11,5 ha, varav vatten 0 ha
Kommun:	Tomelilla
Förvaltare:	Länsstyrelsen
DOS-ID¹:	1009642
Natura 2000-ID²:	Ullstorpskärret SE0420302
Natura 2000-Skyddsstatus:	SCI/SAC
Gränser:	Se bilaga A
Fastighet:	Tomelilla Toarp 23:1 (del av)
Markägarkategori:	Enskild
Läge:	Ca 4 km sydost om Tomelilla
Centralpunkt:	E: 437988 N: 6152798 (SWEREF99 TM)
Naturgeografisk region:	7 – Skånes sediment- & horstområde
Typindelning enligt vattendirektivet:	Limnisk ekoregion 5 Södra Sverige, Skåne, Blekinges kust och del av Öland
Vattenförekomst (HID)³:	Örupsån SE615640-138920
Inskrivna nyttjanderätter:	Örupsåns m. tillfl. Nygrävnf. 1-3. 11-KLS-720 (dikningsföretag) Örupsåns reglering. 11-KLS-27 (dikningsföretag)

2.2.1 Information om Natura 2000

I samband med inträdet i Europeiska Unionen har Sverige accepterat att delta i arbetet med att etablera ett nätverk av skyddade områden i Europa kallat Natura 2000. Nätverket byggs upp av områden som föreslås av regeringen och som antas av kommissionen i enlighet med två direktiv inom naturvårdsområdet, EU-rådets direktiv 92/43/EEG av den 21 maj 1992 om bevarande av livsmiljöer samt vilda djur och växter, senast ändrat genom direktiv 2006/105/EG (habitatdirektivet) och EU-rådets direktiv 2009/147/EG av den 30 november 2009 om bevarande av vilda fåglar (fågeldirektivet) inklusive direktivens uppdateringar.

Direktiven har sin grund i Bernkonventionen som var först med att rättsligt skydda arter och deras livsmiljöer i Europa. EU-direktiven bygger på nya kunskaper och inför principen att bevara naturtyper för deras egen skull och inte enbart för att de utgör hemvist för vissa arter. Habitat- och

¹ ID-nummer i Naturvårdsverkets databas Vic Natur

² Rådets direktiv 92/43/EEG bevarande av livsmiljöer samt vilda djur och växter (art- och habitatdirektivet) samt rådets direktiv 2009/147/EG om bevarande av vilda fåglar (fågeldirektivet)

³ ID-nummer i Europaparlamentets och rådets direktiv 2000/60/EG

fågeldirektivet är EU:s bidrag till bevarandet av den biologiska mångfalden så som det lades fast i Konventionen om biologisk mångfald i Rio 1992.

Sverige har ett särskilt ansvar för att skydda och vårda de områden som är föreslagna att ingå eller som ingår i Natura 2000 och detta regleras i den svenska lagstiftningen i Miljöbalken med tillhörande Förordning (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m. Det innebär att åtgärder som kan inverka negativt på bevarandestatus för preciserade habitat eller arter inom naturreservatet kräver samråd och i vissa fall tillstånd enligt miljöbalken med tillhörande förordningar.

Tabell 1. Ullstorpskärrs naturtyper med arealer 2022 och Natura 2000-arter. Natura 2000-koder inom parentes. Naturtyperna indelas i fullgod bevarandestatus där alla kriterierna för areal, ekologisk struktur och funktion samt för typiska arter är uppfyllda. I en icke fullgod naturtyp uppfylls definitionen för naturtyp men det kan saknas delar av ekologisk struktur och funktion eller typiska arter. Utvecklingsmarker kan inte definieras som en naturtyp idag men kan omföras till någon naturtyp med aktiva åtgärder eller med naturlig förändring efter lång tid. * (asterisk) betyder prioriterad naturtyp enligt Natura 2000.

Naturtyp	Fullgod bevarandestatus (ha)	Icke fullgod bevarandestatus (ha)	Total areal (ha)
*Silikatgräsmarker (6270)	0,2	3,7	4,1
Fuktängar (6410)	0,7	0	0,7
Högörtängar (6430)	0	0,1	0,1
*Rikkärr (7230)	0,7	0	0,7
Total areal naturtyper (ha)	5,5		
Total areal Natura 2000-område (ha)	6,4		

Habitatens utbredning finns även redovisade på karta, se bilaga B.

Det förekommer ett flertal arter inom naturreservatet som är rödlistade enligt artdatabankens rödlista över hotade arter, se tabell 3.

Bevarandeplan: Till Natura 2000-området togs en bevarandeplan fram 2017, vilken har beaktats i samband med skötselplanarbetet. En uppdaterad bevarandeplan är under framtagande 2023.

Förekommande arter och biotoper för vilka det upprättats ett särskilt nationellt åtgärdsprogram är: stor ögontröst och rikkärr.

2.3 Allmän beskrivning och bevarandevärden

2.3.1 Geomorfologi, hydrologi och landskapsbild

Toarpskärrret, eller Ullstorpskärrret som det också kallas, ligger i Ullstorpsdalen söder om Örupsån ca 1 km öster om byn Toarp i Tomelilla kommun. Ullstorpsdalen består till stora delar av betat kulturlandskap och ligger i en erosionsdal som genomskärs av Örupsån. Berggrunden består av kalksten, lerskiffer och sandsten från Silur. I norr har diabasgångar gett upphov till korta, markerade ryggar i dalgången. Jordarterna är varierande men domineras av isälvsavlagringar. Toarpskärrret ligger inom avrinningsområdet för Nybroån och gränsar i norr till Örupsån. Toarpskärrret ingår också i myrskyddsplanen.

2.3.2 Historisk och nuvarande markanvändning

Det omgivande landskapet är på många sätt ett typiskt åkerlandskap men i området kring Toarpskärrret finns fina betesmarker med lång hävdkontinuitet och flera skyddsvärda vegetationstyper och arter. Buhrmans Skånekarta från år 1684 visar att området kring Toarpskärrret var helt öppet (fig. 3). Enskifteskartan från år 1822 visar att området bestod av ängsmark (fig. 4). Den ekonomiska kartan från år 1934 visar att Toarpskärrret samt resterande delen av fastigheten norrut mot ån var betesmark (fig. 5).

Idag utgörs större delen av området av betesmark som betas av nötkreatur. Den södra delen består av en åkervall som ska omvandlas till betesmark. I den sydöstra delen, strax norr om rikkärrret, finns ett dike med ett reglerbart dämme som stoppar upp vattnet för att gynna rikkärrsvegetationen och för att vattennivån ska vara tillräckligt hög.

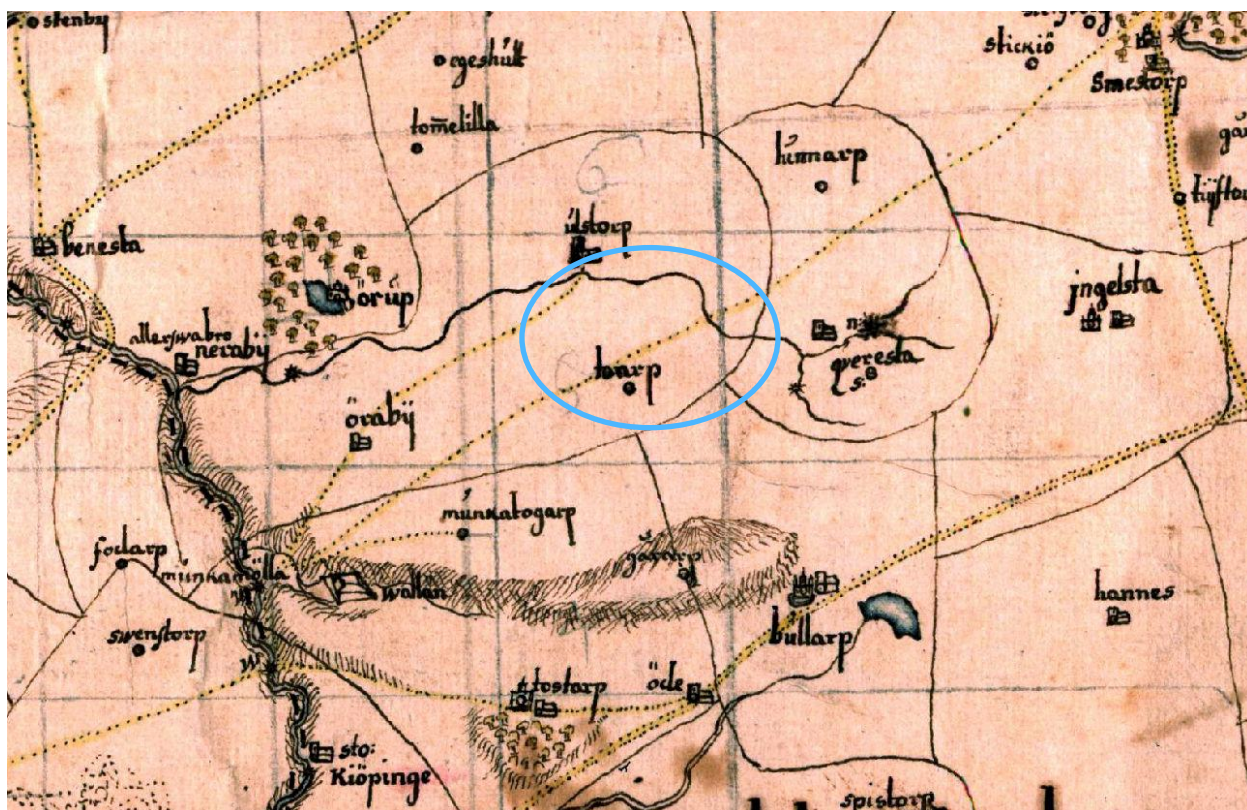

Fig. 3. Buhrmans karta från 1684 visar att området var öppet.

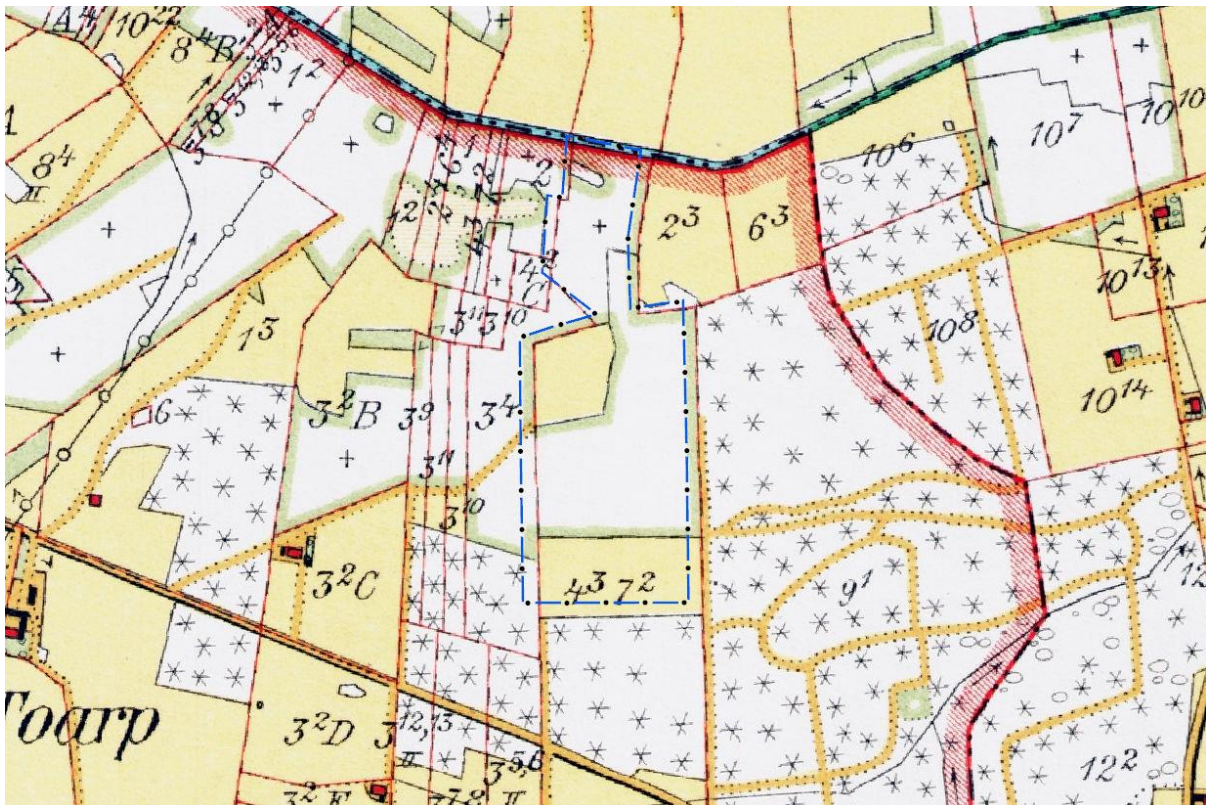

Fig. 5. Ekonomiska kartan från 1934, visar att området var öppet och bestående av betesmark och åkermark. Gult = åkermark, vitt med grön kantlinje = betesmark, * = barrträd. Blåsvart markering visar naturreservatets gräns.

2.3.3 Biologi

Toarpskärr utgörs av topogena extremrikkärrsytor med omgivande kalkfuktängar och silikatgräsmarker. Delar av rikkärrsytorerna består av en mosaikartad blandning av extremrikkärr och kalkfuktäng. Delar av området blev utpekade som Natura 2000-område år 2004, Ullstorpskärr (SE0420302), med de utpekade naturtyperna Silikatgräsmarker (6270), Fuktängar (6410), Högörtängar (6430) och Rikkärr (7230). I området förekommer flera rödlistade och hotade arter, som t.ex. stor ögontröst (EN), backsilja (VU), småvänderot (VU), backsippa (NT), majviva (NT), loppstarr (NT), ängsskära (NT), kärrjohannesört (NT), majnycklar (NT), solvända (NT), sommarfibbla (NT), flentimotej (NT), jordtistel (NT) och vårstarr (NT) samt insekterna svart majbagge (NT), backvisslare (VU), mindre purpurmätare (NT) och sexfläckig bastardsvärmare (NT). Stor ögontröst ingår i arbetet med hotade arter och har ett specifikt åtgärdsprogram utpekade, "Åtgärdsprogram för bevarande av stor ögontröst". Rikkärr ingår i arbetet med hotade naturtyper och har även ett specifikt åtgärdsprogram, "Åtgärdsprogram för bevarande av rikkärr". Rikkärr är en ovanlig naturtyp i Skåne och extremrikkärr är ännu mer ovanlig. Många hotade arter är knutna till denna naturtyp.

Fig. 6. Stor ögontröst i Toarpskärret (bild från 2021).

2.3.4 Friluftsliv

Toarpskärret klassas inte som ett tätortsnära naturreservat och det finns inga anläggningar i området. Området nyttjas inte för friluftaktiviteter bortsett från botaniker och entomologer som främst besöker rikkärret. Toarpskärret är inte tillgänglighetsanpassat och lämpar sig inte för ett utvecklat friluftsliv.

2.3.5 Vad kan påverka området negativt?

- Utebliven eller svag hävd som leder till igenväxning av sly och ett alltför tätt träd- och buskskikt som konkurrerar ut floran i betesmarkerna.
- Användning av avmaskningsmedel på betesdjur då detta inte bryts ner utan följer med spillningen ut och kan dels vara giftiga för alla dynglevande insekter, dels är de mycket giftiga för fiskar och andra vattenlevande organismer.
- Läckage av näringsämnen från omkringliggande jordbruksmark kan påskynda eutrofiering.
- Användning av bekämpningsmedel och kemikalier i de omkringliggande skogarna och åkrarna.
- Förändringar i områdets hydrologi, både inom och utanför området genom t.ex. markavvattning, rensning, muddring eller breddning av diken i anslutning till området som kan påverka området negativt.
- Exploatering i objektet eller i angränsande områden som kan påverka naturvärdena i området negativt.
- Gödsling- och försurningseffekter från nedfall av luftburna föroreningar som kan påverka floran negativt.
- Plockning eller annan negativ påverkan av den fridlysta eller rödlistade floran i området.
- En etablering/ökning av främmande och/eller invasiva arter både på land och i vatten.
- Störningar av djur- och växtliv på grund av ett alltför omfattande friluftsliv.
- Ett förändrat klimat kan leda till att förutsättningarna för bevarande ändras snabbare än beräknat.

3 Översikt av mål, skötselåtgärder och planerad markanvändning

3.1 Övergripande mål

Det övergripande målet med naturreservatet är att bevara och utveckla ett område med rikkärr, fuktäng och torrare marker. Betesmarkerna med rikkärr och fuktängar ska vara välhävdade och ska domineras av hävdgynnade arter och ska sakna spår av näringspåverkan.

3.2 Generella riktlinjer och skötselåtgärder

Förutom de generella riktlinjerna och åtgärderna finns det områdesspecifika sådana vilka redovisas i kapitel 4 under respektive skötselområde.

Skötselåtgärderna ska bidra till att uppfylla syftet med reservatet och ske utifrån naturvårdsaspekter. För att skydda den biologiska mångfalden är det viktigt att hydrologin inte skadas på ett betydande sätt vid åtgärder inom naturreservatet. Vid åtgärder gäller även att skador på mark ska undvikas. För hela området innebär det också att främmande och/eller invasiva arter bekämpas.

Målet med skötseln av betesmarken är att den ska vara välhävddad och hysa hävdgynnade arter. Det innebär att den hävdas med årligt bete med kompletterande underhållsröjning och betesputsning vid behov. Rikkärtsyrtorna ska kompletteras med årlig slåtter vid behov. Om området betas med häst under vintertid är det önskvärt att detta sker inom det område där stödutfodring är tillåten.

3.3 Konsekvenser av klimatförändringar

Klimatförändringar kan påverka områdets värden och skötsel negativt genom:

- Ökad igenväxningstakt i betesmarker.
- Problem för betesdjuren med långvarig hetta och torka, samt med sjukdomar och andra svårigheter p.g.a. för blöt mark.
- Ökning av främmande arter samt invasiva arter som kan konkurrera ut skyddsvärd flora och fauna både på land och i vattnet.

Förslag till skötselåtgärder för att motverka eventuella problem orsakade av klimatförändringar:

- Igenväxning: röjning, slåtter, bränning, förlängd betessäsong, fler betesdjur, efterbete.
- Problem för betesdjur: säkrad dricksvattenförsörjning, solskydd, betesplanering/fällindelning, hårdiga raser, kompletterande skötsel (röjning, slåtter, bränning).

- *Främmande arter*: gynnande av inhemska arter, bekämpning av oönskade arter.

4 Specifika mål och skötselåtgärder för skötselområdena

Naturreservatet har delats in i ett skötselområde med tillhörande delområden utifrån markanvändning eller skötselinriktning som ska genomföras.

- Skötselområde 1 – Betesmark

4.1 Skötselområde 1 – Betesmark

Delområde 1.1: Öppen betesmark – 10 ha

Delområde 1.2: Rikkärr – 1,5 ha

Areal totalt: 11,5 ha

Natura 2000-naturtyper: Silikatgräsmarker (6270), Fuktängar (6410), Högörtängar (6430), Rikkärr (7230)

Fig. 7. Delar av de torra öppna markerna i södergående riktning.

Delområde 1.1 – Öppen betesmark

Beskrivning

Delområde 1.1 utgörs av öppen betesmark norr om rikkärret och en åker (vall) söder om rikkärret. Området norr om rikkärret består främst av torra gräsmarker som till stora delar utgörs av Natura 2000-naturtypen Silikatgräsmarker (6270). Området är flackt men längst i norr sluttar det ner mot Örupsån. Mindre backar finns i den nordöstra delen samt i den norra vid Örupsån.

I delområde 1.1 ingår även en åkermark (vall) som ligger i naturreservatets södra del. Åkern, som ligger på en höjd, har brukats i sen tid men ingår numera i betesmarken. I betesmarken finns ett par stengärdesgårdar.

Floran består av arter som sammetsdaggekåpa, darrgräs, liten blåklocka, rödklint, backnejlika, lila ögontröst, fårsvingel, brudbröd, vitmåra, solvända (NT), sommarfibbla (NT), prästkraze, tjärblomster, gullviva, backsippa (VU), ängsvädd och jorderstika (NT). Insekter som svart majbagge (NT), backvisslare (VU), ängspärlemorfjäril, brunfläckig pärlemorfjäril, slåttergräsfjäril och smultronvisslare är noterade i området. I betesmarken finns ett inslag av hagtornsbuskar.

Bevarandemål

Området ska bevaras som öppen betesmark. Arealen öppen betesmark ska vara minst 10 ha. Regelbunden hävd genom bete ska ske i området. Ingen skadlig ansamling av förna (t.ex. fjolårsgräs) ska finnas i området efter vegetationsperiodens slut. Typiska och karakteristiska arter samt andra naturligt förekommande arter ska finnas och förny sig. Näringsstatusen i marken ska vara naturlig. Ingen antropogen näringstillförsel, inklusive tillskottsutfodring av betesdjur och sambete med gödslad mark, ska förekomma. Dock får tillskottsutfodring av häst förekomma inom den del som idag är åker (vall). Krontäckningen av träd och buskar ska vara liten. Enstaka blommande och bärande buskar ska förekomma för att gynna pollinatörer. Varken vedartad eller örtartad igenväxningsvegetation ska förekomma mer än i begränsad utsträckning. Främmande och/eller invasiva arter ska inte förekomma.

Skötselåtgärder

Restaureringsåtgärder:

- Inga.

Underhållsåtgärder:

- Årligt bete alternativt årlig slåtter där avslaget material tas bort inom sju dagar.
- Om området betas med häst under vintertid är det önskvärt att detta sker inom det område där stödutfodring är tillåten.
- Betesputsning får ske vid behov.
- Underhållsröjning vid behov för att hålla efter igenväxningsvegetation och ohävdarter.
- Underhållsbränning vid behov för att hålla efter igenväxningsvegetation och ohävdarter.
- Främmande och/eller invasiva arter ska bekämpas.

Fig. 8. Rikkärret i blom år 2021.

Delområde 1.2 - Rikkärr

Beskrivning

Delområdet består främst av Natura 2000-naturtyperna Rikkärr (7230) och Fuktäng (6410). Mindre ytor av Högörtäng (6430) ingår också i delområdet. Området är flackt och har troligtvis fått en del näring genom åren från den gamla åkermarken i söder. Rikkärret utgörs av två extremrikkärssytor. I kanten mot norr går ett dike som är uppdämt med ett reglerbart dämme. Längs diket står al, björk och vide och kabbleka växer i diket. Markfloran består främst av rikkärrsarter som stor ögontröst (EN), tätört, majnycklar (NT), tagelstarr, gräsull, slätterblomma och majviva (NT) samt mossor som fetbålsmossa, stor skedmossa, guldspärrmossa, källtuffmossa, kärrmörkia, kalkkällmossa, bandpraktmossa, späd skorpionmossa och gyllenmossa. Övriga arter som kan nämnas är darrgräs, loppstarr (NT), kärrjohannesört (NT) och ängsvädd. Sumpäggsvamp (NT) växer också i rikkärret. I rikkärret står även enstaka videbuskar som gynnar eventuella rikkärssnäckor.

Bevarandemål

Området ska bevaras som rikkärr med fuktäng. Arealen rikkärr med fuktäng ska vara minst 1,5 ha men får gärna öka på bekostnad av högörtängar. Regelbunden hävd genom bete ska ske i området. Trampskador får endast förekomma i mindre omfattning. Ingen skadlig ansamling av förna (t.ex. fjolårsgräs) eller igenväxningsvegetation ska finnas vid vegetationsperiodens slut. Näringsstatusen ska vara naturlig. Rikkärret ska vara naturligt näringsfattigt. Rikkärrets hydrologi ska vara ostörd och det ska inte finnas några avvattande eller tillrinnande diken eller körspår som medför negativ påverkan. Då det i dagsläget finns ett dike med tillhörande dämme, ska dämnet vara reglerat så att det ständigt är god tillgång till vatten i rikkärret. Grundvattenytan ska variera naturligt och vara hög under större delen av året. Rikkärrets hydrokemi ska inte vara starkt påverkad av mänskliga ingrepp och/eller övergödning. Typiska arter av mossor och kärlväxter ska förekomma tämligen allmänt. Förekommande kärlväxter ska ha en möjlighet att blomma och sätta frö. Populationen av stor ögontröst ska vara stark och inte minska. Främmande och/eller invasiva arter ska inte förekomma.

Skötselåtgärder

Restaureringsåtgärder:

- Åtgärder för att öka rikkärrets areal får ske i samråd med markägaren. Detta på bekostnad av högörtängar.

Underhållsåtgärder:

- Årligt bete som kombineras med slåtter vid behov. Vid slåtter ska avslaget material tas bort inom sju dagar.
- Vid behov ska betestrycket anpassas för att gynna stor ögontröst. Stor ögontröst ska ha en möjlighet att blomma och sätta frö och får inte utsättas för trampskador.
- Underhållsröjning för att hålla efter igenväxningsvegetation och ohävsarter.
- Populationsförstärkande åtgärder för stor ögontröst. Detta för att göra populationen mindre sårbar.
- Insådd av andra rikkärtsarter får ske om detta bedöms som en säker åtgärd som inte hotar de arter som finns där då insådd sker.
- Intern spridning av de arter som bara finns på en begränsad yta. Detta för att göra populationen mindre sårbar.
- Årlig uppföljning av stor ögontröst, så länge arten ingår i ett nationellt åtgärdsprogram.
- Främmande och/eller invasiva arter ska bekämpas.
- Regelbunden tillsyn av dämnet och vid behov justering av dämnet så att vattentillgången hålls hög i rikkärret.

5 Friluftsliv

Inga friluftslivsanordningar planeras inom eller i anslutning till naturreservatet. Informationsskylt och gränsmarkeringar ska sättas upp och underhållas av förvaltaren vid behov.

6 Jakt och fiske

Inga inskränkningar finns i jakträtten. Enligt föreskrifterna för reservatet får mobila jakttorn uppföras. Siktgator för jakt får inte röjas. Det är inte tillåtet att utfodra vilt. Jakt eller ökad jakt på vildsvin bör övervägas om de börjar orsaka skada i reservatet.

7 Utmärkning av naturreservatets gräns

Gränsutmärkning ska utföras enligt Naturvårdsverkets anvisningar snarast efter att beslut om bildande av naturreservat har vunnit laga kraft. Gränsmarkeringar underhålls och förnyas vid behov. Miljövänligt material eftersträvas för gränsutmärkningsstolpar och skyltar.

8 Tillsyn

Länsstyrelsen ansvarar för regelbunden tillsyn av reservatet.

9 Dokumentation och uppföljning

9.1 Uppföljning av bevarandemål och skötselåtgärder

Uppföljning av bevarandemål ska ske i enlighet med de anvisningar som Naturvårdsverket utfärdar. Skötseln av naturreservatet följs upp kontinuerligt så att bevarandemål och syfte med naturreservatet uppnås. Länsstyrelsen ansvarar för uppföljning och avrapportering av skötselåtgärder.

9.2 Revidering av skötselplanen

Skötselplanen gäller tills vidare, dock kan uppföljning av bevarandemålen medföra att skötselåtgärder måste anpassas efter ny kunskap.

10 Kostnadsansvar och prioriteringar

Om det utgår annan statlig ersättning för skötsel av marker, t.ex. miljöersättning, ersättning för restaurering etc. kan inte föreslagna skötselåtgärder (eller motsvarande åtgärder) utföras eller finansieras av reservatsförvaltningen.

Tabell 2. Sammanfattning och prioritering av skötselplanens åtgärder. Prioritering inom intervall 1–3 där 1 är högsta prioritet att genomföra.

Markskötsel

Skötselåtgärd	Tidpunkt	Skötselområde	Kostnads- och åtgärdsansvarig	Prioritet	Upplysningar
Bete	Årligen	Hela området	Förvaltaren	1	Omfattande markskador får inte uppkomma
Slätter	Vid behov	Hela området	Förvaltaren	1	Skärande-/klippande redskap
Underhållsröjning	Vid behov	Hela området	Förvaltaren	1	Motormanuellt
Underhållsbränning	Vid behov	1.1	Förvaltaren	2	Finns ej.
Uppföljning av stor ögontröst	Årligen	Hela området	Förvaltaren	1	Så länge arten ingår i ett nationellt åtgärdsprogram
Populationsförstärkande åtgärder för stor ögontröst	Vid behov	1.2	Förvaltaren	2	Finns ej.
Bekämpning av främmande och/eller invasiva arter	Vid behov	Hela området	Förvaltaren	1	Finns ej.

Anläggningar

Skötselåtgärd	Tidpunkt	Skötselområde	Kostnads- och åtgärdsansvarig	Prioritet
Uppsättning och underhåll av informationsskylt	Snarast, sedan vid behov	Enligt bilaga C	Förvaltaren	1
Uppsättning och underhåll av gränsmarkering	Snarast, sedan vid behov	Hela området	Förvaltaren	1
Underhåll och tillsyn av dämnet	Löpande	Enligt bilaga C	Förvaltaren	1

11 Rödlistade arter

Tabell 3. Förekomst av:

- signalarter (S), som används för att lokalisera och urskilja områden med höga naturvärden (Artdatabanken 2021)
- rödlistade arter uppdelade enligt Artdatabankens kategorier: Nationellt utdöd (RE); Akut hotad (CR); Starkt hotad (EN); Sårbar (VU); Nära hotad (NT); Kunskapsbrist (DD), (Artdatabanken 2020)
- arter (ÅGP) som omfattas av Naturvårdsverkets åtgärdsprogram för hotade arter

Nedanstående artförteckning innehåller 23 rödlistade arter. Uppgifterna är tagna mellan 1990–2023. Uppgiftslämnare: Länsstyrelsen eller Artportalen.

Organismgrupp	Artnamn	Vetenskapligt namn	Kategori
Kärlväxter	Backsilja	<i>Peucedanum oreoselinum</i>	VU
Kärlväxter	Backsippa	<i>Pulsatilla vulgaris</i>	VU
Kärlväxter	Flentimotej	<i>Phleum phleoides</i>	NT
Kärlväxter	Gräsull	<i>Eriophorum latifolium</i>	S
Kärlväxter	Jordtistel	<i>Cirsium acaule</i>	NT
Kärlväxter	Kärrjohannesört	<i>Hypericum tetrapterum</i>	NT
Kärlväxter	Loppstarr	<i>Carex pulicaris</i>	NT
Kärlväxter	Majnycklar	<i>Dactylorhiza majalis</i> subsp. <i>majalis</i>	NT
Kärlväxter	Majviva	<i>Primula farinosa</i>	NT
Kärlväxter	Plattsäv	<i>Blysmus compressus</i>	VU
Kärlväxter	Småvänderot	<i>Valeriana dioica</i>	VU
Kärlväxter	Solvända	<i>Helianthemum nummularium</i>	NT
Kärlväxter	Sommarfibbla	<i>Leontodon hispidus</i>	NT
Kärlväxter	Stor ögontröst	<i>Euphrasia officinalis</i> subsp. <i>pratensis</i>	EN, ÅGP
Kärlväxter	Vårstarr	<i>Carex caryophyllea</i>	NT
Kärlväxter	Ängsskära	<i>Serratula tinctoria</i>	NT
Kärlväxter	Ängsstarr	<i>Carex hostiana</i>	NT
Mossor	Kalkkällmossa	<i>Philonotis calcarea</i>	S
Svampar	Sumpäggschamp	<i>Bovista paludosa</i>	NT
Insekter	Backvisslare	<i>Pyrgus armoricanus</i>	VU
Insekter	Mindre purpurmätare	<i>Lythria cruentaria</i>	NT
Insekter	Sexfläckig bastardsvärmare	<i>Zygaena filipendulae</i>	NT
Insekter	Svart majbagge	<i>Meloe proscarabaeus</i>	NT
Insekter	Ängsnätfjäril	<i>Melitaea cinxia</i>	NT
Fåglar	Grönsångare	<i>Phylloscopus sibilatrix</i>	NT

12 Källor

Artdatabanken (2020). Rödlistade arter i Sverige 2020. ArtDatabanken, SLU, Uppsala.

Artdatabanken (2021). Signalarter i Sverige 2021. Artdatabanken, SLU, Uppsala.

Artportalen, <https://artportalen.se/>.

Bager, H. & Persson, A. (2009). Skånes Rikkärr.

Fig. 1. Lantmäteriets geodatasamverkan.

Fig. 2. Lantmäteriets geodatasamverkan.

Fig. 3. Buhrmans Skånekarta från 1684.

Fig. 4. Ekonomiska kartan från 1934. Kristianstads läns hushållningssällskap. Kartblad 84.

Fig. 5. Lantmäteriets enskifteskarta från 1822.

Länsstyrelsen i Skåne (2017). Bevarandeplan för Natura 2000-området Ullstorpskärret SE0420302.

Naturvårdsverket (2006). *Åtgärdsprogram för bevarande av rikkärr*. Rapport 5601.

Naturvårdsverket (2006). *Åtgärdsprogram för bevarande av stor ögontröst*. Rapport 5589.

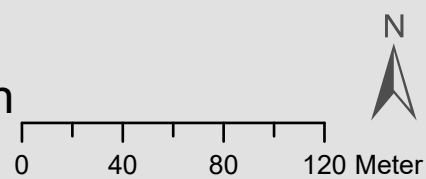
Bilaga A. Skötselområdeskarta Naturreservatet Toarpskärret, Tomelilla kommun

Betesmark

1.1

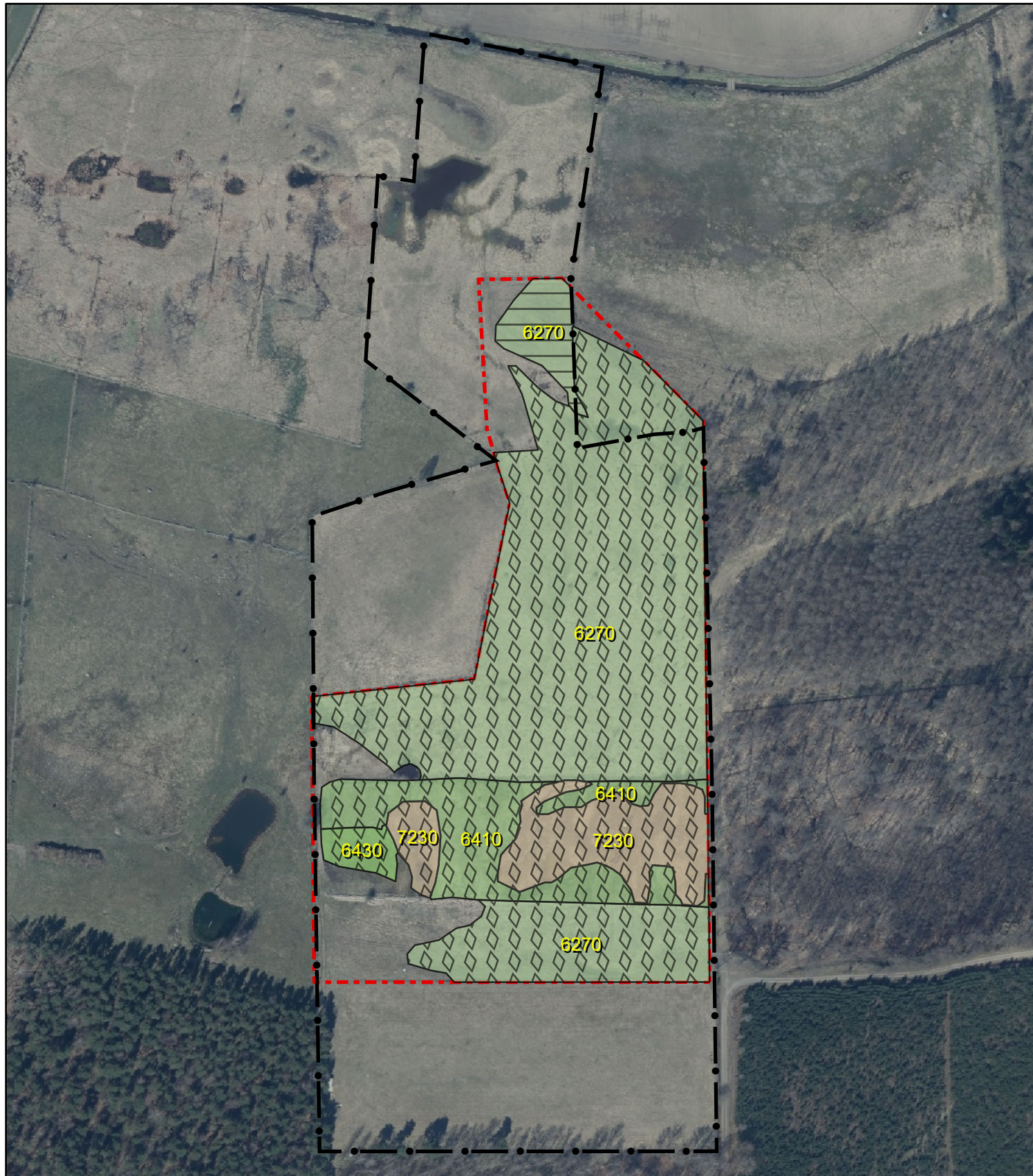
1.2

Naturreservatets gräns

Illustrationskarta till skötselplan för
naturreservatet Toarpskärret
Tillhör Länsstyrelsens beslut
dnr 511-21351-2022

© Länsstyrelsen Skåne
© Lantmäteriet Geodatasamverkan

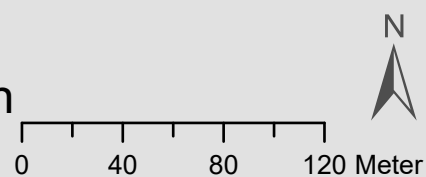
Bilaga B. Natura 2000-naturtypskarta Naturreservatet Toarpskärret, Tomelilla kommun

Naturtyper

- 6270 - Silikatgräsmarker
- 6410 - Fuktängar
- 6430 - Högörtsängar
- 7230 - Rikkärr

Bevarandestatus

- 1 - Fullgod Natura-naturtyp
- 2 - Icke fullgod Natura-naturtyp
- Natura 2000-gräns Ullstorpskärret SE0420302
- Naturreservatets gräns

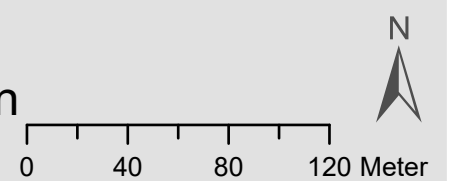
Illustrationskarta till skötselplan för
naturreservatet Toarpskärret
Tillhör Länsstyrelsens beslut
dnr 511-21351-2022

© Länsstyrelsen Skåne
© Lantmäteriet Geodatasamverkan

Bilaga C. Friluftslivskarta Naturreservatet Toarpskärret, Tomelilla kommun

- Dämme
- Informationsskylt
- Naturreservatets gräns

Illustrationskarta till skötselplan för
naturreservatet Toarpskärret
Tillhör Länsstyrelsens beslut
dnr 511-21351-2022

© Länsstyrelsen Skåne
© Lantmäteriet Geodatasamverkan

Naturreservatet Toarpskärr i Tomelilla kommun syftar till att långsiktigt bevara och utveckla biologisk mångfald och att skydda områdets naturvärden kopplade till ett kulturopåverkat landskap med lång kontinuitet som betesmark med rikkärr.

En del av Länsstyrelsens verksamhet är att skydda värdefulla natur- och friluftsområden genom att bilda naturresevat och upprätta skötselplaner.

Skötselplanen innehåller syftet med naturresevatet, en markhistorisk beskrivning samt planerad markanvändning, mål och skötselåtgärder för området. Den innehåller även information om friluftslivet.

Länsstyrelsen
Skåne

www.lansstyrelsen.se/skane

2023-12-14

Dnr 511-21351-2022
1270-219

Yttrande och Länsstyrelsens svar

Yttrande från Tomelilla kommun:

Yttrande på förslag till bildande av naturreservatet Toarpskärrret.

Kommunstyrelsens arbetsutskotts beslut

Kommunstyrelsens arbetsutskott beslutar ställa sig bakom Länsstyrelsens förslag.

Ärendebeskrivning

Länsstyrelsen har tagit fram förslag till beslut om bildande av naturreservatet Toarpskärrret i Tomelilla kommun med tillhörande skötselplan. Naturreservatet berör följande fastigheter: Toarp 23:1 (del av).

Syftet med naturreservatet

Syftet med naturreservatet är att långsiktigt bevara och utveckla biologisk mångfald och att vårda och bevara värdefulla naturmiljöer. Områdets kulturpräglade naturmiljöer såsom rikkärr med omgivande silikatgräsmarker och fuktängar i öppen betesmark med dess ekosystem och biologiska mångfald ska bevaras och vid behov restaureras. Gynnsam bevarandestatus ska upprätthållas för i området förekommande arter och livsmiljöer enligt EU:s art- och habitatdirektiv såväl som för nationellt fridlysta och rödlistade arter samt arter och biotoper som omfattas av nationella åtgärdsprogram.

Ekonomiska konsekvenser

I dagsläget inga kända konsekvenser.

Barnperspektivet

Bevarande av värdefulla naturmiljöer ger barn en chans till ökad förståelse för olika arters värden och samspel.

Miljöperspektivet

Genom att skydda livsmiljön lokalt så stärker vi även nationellt fridlysta och rödlistade arter samt arter och biotoper som omfattas i olika åtgärdsprogram.

Uppföljning

Behövs ej.

Förvaltningens förslag till beslut

Kommunstyrelsens arbetsutskott beslutar ställa sig bakom Länsstyrelsens förslag.

2023-12-14

Dnr 511-21351-2022
1270-219

Beslutsunderlag

Föreläggande - Förslag till bildande av naturreservatet Toarpskärrer, handlingsid: Ks 2023.3125.

Yttrande från Naturskyddsföreningen i Tomelilla:

Synpunkter på förslag till bildande av naturreservatet Toarpskärrer i Tomelilla kommun, Dnr 511-21351-2022

Naturskyddsföreningen i Tomelilla har fått möjlighet att yttra sig om förslaget på föreskrifter för naturreservatet Toarpskärrer med tillhörande skötselplan.

Föreskrifter och skötselplan belyser väl de befintliga naturvärdena i området. Däremot saknar föreningen en beskrivning av Örupsån och en "redogörelse för vattendirektivet i både föreskrifter och skötselplan. Vi har tagit del av en rapport som Vattenrådet för Nybroån, Kabusaån och Tygeån tagit fram om Örupsån, "Övergripande åtgärdsförslag för våtmarker och vattendragssträckor inom Örupsåns avrinningsområde" från 2021. I detta underlag lyfts objekt Örup 029 fram som ett särskilt angeläget restaureringsobjekt, se figur 1. Objektet berör fastigheten Toarp 23:1 som ingår i det föreslagna reservatet. I rapporten som vattenrådet tagit fram framgår att objektet har hög betydelse för vattenrening, biologisk mångfald, vattenhushållning och flödesutjämning. Miljö kvalitetsnormen för Örupsån är God ekologisk status till år 2033. Åns ekologiska status är måttlig och dålig när det gäller de hydromorfologiska kvalitetsparametrarna. I vattenmyndighetens "Åtgärdsprogram för vatten 2022-2027 Södra Östersjöns vattendistrikt" är ett av länsstyrelsens uppdrag att prioritera områdesskydd av inlandsvatten och att prioritera att restaurering genomförs i inlandsvatten. Objekt Örup 029 är ett angeläget projekt i vattenförekomsten Örupsån. Vattendirektivet har implementerats i miljöbalken och bland annat myndigheter som länsstyrelsen har ett stort ansvar för att MKN uppnås. Figur 2 illustrerar hur området redan idag har stora förutsättningar att fungera som svämplan för Örupsån och på så sätt bidrar till inte minst flödesutjämning och vattenrening.

2023-12-14

Dnr 511-21351-2022
1270-219

Figur 1. I vattenrådets rapport "Övergripande åtgärdsförslag för våtmarker och vattendragssträckor inom Örupsåns avrinningsområde" från 2021 framgår att det finns en stor åtgärdspotential i att återställa en del av Örupsån på bland annat fastigheten Toarp 23:1. Åtgärden skulle mycket starkt bidra till att Örupsåns miljökvalitetsnorm för God ekologisk status skulle uppnås (figuren är hämtad ur rapporten ovan).

Figur 2. Under höglöden översvämmas redan området när avrinningen är stor i Örupsåns avrinningsområde. Det finns stor potential att restaurera en del av Örupsån i området.

Naturskyddsföreningen anser att länsstyrelsen ska lägga till Objekt Örup 029, se figur 1) i både föreskrifter och skötselplan för naturreservatet Toarpskärret, eftersom länsstyrelsen enligt åtgärdsprogram för vatten 2022-2027 för Södra Östersjöns vattendistrikt har uppdrag att prioritera områdesskydd av inlandsvatten och att prioritera att restaurering genomförs i inlandsvatten. Finns vattenåtgärder utpekade

2023-12-14

Dnr 511-21351-2022
1270-219

i föreskrifter och skötselplaner är förutsättningen för genomförande starkt förbättrat medan alternativet att åtgärderna inte finns med ofta bidrar till att försvåra för vattenåtgärder i senare skede.

Länsstyrelsens svar:

Syftet med skyddet av området är att skydda rikkärret då det är ett Natura 2000-område. Länsstyrelsen har i nuläget ingen möjlighet ta med mark som är utanför föreslagen naturreservatsgräns i nuvarande beslutsunderlag. Länsstyrelsen har heller ingen möjlighet att lägga till ytterligare föreskrifter eller åtgärder i skötselplanen som inte är förankrat i föreslaget beslut eller den intrångsersättning som betalats ut till markägaren.

Yttrande från Jordbruksverket:

Jordbruksverket har fått möjlighet att lämna synpunkter gällande förslag till beslut om bildande av naturreservatet Toarpskärret i Tomelilla kommun.

Diarienummer: 4.3.17-17523/2023

Ert dnr. 511-21351-2022

Jordbruksverket kommer inte att lämna några synpunkter i ärendet.

Yttrande från Lunds Botaniska Förening:

Förslag till bildande av naturreservatet Toarpskärret i Tomelilla kommun

Dnr 511-21351-2022 1270-xxx

Toarpskärret eller Ullstorpskärret, som det också kallas, ligger i Ullstorpsdalen söder om Örupsån ca 1 km öster om byn Toarp i Tomelilla kommun. Detta rikkärr har mycket lång hävdkontinuitet och omges av betade gräsmarker och fuktängar som hyser flera skyddsvärda arter och vegetationstyper. Delar av området blev 2004 utpekade som Natura 2000-område enligt art- och habitatdirektivet och en bevarandeplan utarbetades. Denna reviderades år 2018.

Enligt Länsstyrelsens föreliggande förslag är syftet med naturreservatet att långsiktigt bevara och utveckla biologisk mångfald och att vårda och bevara värdefulla naturmiljöer. Områdets kulturpräglade naturmiljöer såsom rikkärr med omgivande silikatgräsmarker och fuktängar i öppen betesmark med dess ekosystem och biologiska mångfald ska bevaras och vid behov restaureras. Det övergripande målet med naturreservatet är att bevara och utveckla ett område med rikkärr, fuktäng och torrare marker.

2023-12-14

Dnr 511-21351-2022
1270-219

Betesmarkerna med rikkärr och fuktängar ska vara välhävdade och ska domineras av hävdgynnade arter och ska sakna spår av näringspåverkan. I förslaget från Länsstyrelsen finns listat ett antal åtgärder som ska leda till att syftet kan uppnås:

- tillförsel av växtnäringsämnen och bekämpningsmedel förbjuds
- hävden av området med bete i kombination med slätter fortsätter och utökas
- färbete förbjuds
- uppsläende träd och buskar röjs fortlöpande för att förhindra igenväxning i betesmarken
- riktade åtgärder för att gynna hotade arter såsom stor ögontröst utförs och följs upp
- områdets hydrologi bevaras och utvecklas för att gynna viktiga naturtyper såsom rikkärr
- skötsel och åtgärder utvärderas och anpassas till ny kunskap om rödlistade och fridlysta arter samt övriga biologiska värden

Arealen rikkärr med fuktäng ska omfatta minst 1,5 ha och omgivande öppna betesmarker 10 ha. För att skydda den biologiska mångfalden är det enligt förslaget viktigt att hydrologin inte skadas på ett betydande sätt vid åtgärder inom naturreservatet. Vid åtgärder gäller även att skador på betesmark ska undvikas. För hela området innebär det också att främmande och/eller invasiva arter bekämpas.

Målet med skötseln av betesmarken är att den ska vara välhävdad och hysa hävdgynnade arter. Det innebär att den hävdas med årligt bete med kompletterande underhållsröjning och betesputsning vid behov. Rikkärrensytorna ska kompletteras med årlig slätter vid behov. Om området betas med häst under vintertid är det önskvärt att detta sker inom det område där stödutfodring är tillåten- vilket är ett område som i dag är en vallodling.

De planerade underhållsåtgärderna som listas i förslaget är följande:

- Årligt bete som kombineras med slätter vid behov. Vid slätter ska avslaget material tas bort inom sju dagar.
- Vid behov ska betetrycket anpassas för att gynna stor ögontröst. Stor ögontröst ska ha en möjlighet att blomma och sätta frö och får inte utsättas för trampsador.
- Underhållsröjning för att hålla efter igenväxningsvegetation och ohävsarter.
- Populationsförstärkande åtgärder för stor ögontröst. Detta för att göra populationen mindre sårbar.

2023-12-14

Dnr 511-21351-2022
1270-219

- Insådd av andra rikkärrsarter får ske om detta bedöms som en säker åtgärd som inte hotar de arter som finns där då insådd sker.
- Intern spridning av de arter som bara finns på en begränsad yta. Detta för att göra populationen mindre sårbar.
- Årlig uppföljning av stor ögontröst, så länge arten ingår i ett nationellt åtgärdsprogram.
- Främmande och/eller invasiva arter ska bekämpas.
- Regelbunden tillsyn av dämnet och vid behov justering av dämnet så att vattentillgången hålls hög i rikkärret.

Undertecknad har för Lunds Botaniska Förening tagit del av befintligt förslag. Inom det planerade området för naturreservat finns ett flertal rödlistade arter och i rikkärret finns ännu en god förekomst av stor ögontröst som är en nationellt starkt hotad art. Det är mycket angeläget att bilda naturreservatet Toarpskärret och såväl syftet med reservatet som föreslagna skötselåtgärder och uppföljningar förefaller väl avvägda.

Yttrande från Skogsstyrelsen:

Yttrande gällande förslag till beslut om bildande av naturreservatet Toarpskärret i Tomelilla kommun, Skåne län

Skogsstyrelsen har beretts möjlighet att yttra sig i rubricerat ärende.

Vi ser positivt på att naturvärdena i området skyddas långsiktigt enligt presenterat underlag och tillstyrker förslaget till bildandet av naturreservatet.

Skogsstyrelsen ansvarar för frågor om skogsbruket och har till uppgift att verka för att landets skogar sköts på ett sådant sätt att de skogspolitiska målen nås. Skogsstyrelsen är tillsynsmyndighet, enligt skogsvårdslagen och delar av miljöbalken gällande skogliga åtgärder på skogsmark (mark som lyder under SVL). Vidare ingår bland våra uppgifter att medverka i frågor om samhällsplanering för en hållbar utveckling och hushållning med naturresurser.

Yttrande från Sveriges geologiska undersökning (SGU):

Förslag till bildande av naturreservatet Toarpskärret i Tomelilla kommun.

Sveriges geologiska undersökning (SGU) avstår från att yttra sig i ärendet.

Yttrande från Trafikverket:

Remiss gällande förslag till bildande av naturreservatet Toarpskärret, Tomelilla Kommun.

2023-12-14

Dnr 511-21351-2022
1270-219

Trafikverket har tagit emot ovan rubricerat ärende för yttrande och har inga synpunkter.

Yttrande från E.ON:

Ärendenr: 202302888

Datum: 2023-11-14

E.ON Energidistribution AB (E.ON) har tagit del av inkomna handlingar i ovan rubricerat ärende och har inga synpunkter.

2023-12-14

Dnr 511-21351-2022
1270-219

HUR MAN ÖVERKLAGAR LÄNSSTYRELSENS BESLUT

Om du vill överklaga Länsstyrelsens beslut ska du skriva till Regeringen, Klimat- och näringslivsdepartementet. Överklagandet ska dock skickas till skane@lansstyrelsen.se eller Länsstyrelsen Skåne, Avdelningen för natur och vatten, 205 15 MALMÖ.

Tid för överklagande

Överklagandet ska ha kommit in till Länsstyrelsen **senast den 12 januari 2024**.

Om den som vill överklaga beslutet företräder det allmänna ska överklagandet dock ha kommit in tre veckor från den dag då beslutet meddelades.

Innehåll

Överklagandet ska vara skriftligt. I överklagandeskrivelsen ska ni ange:

- vilket beslut ni överklagar, beslutets datum och ärendenummer (diarienummer),
- på vilket sätt ni vill att beslutet ska ändras,
- er adress, telefonnummer och eventuell e-postadress,
- eventuella handlingar eller annat som stödjer er mening.

Ytterligare upplysningar

Behöver ni veta mer om hur ni ska göra kan ni ringa till Länsstyrelsen, telefon 010-224 10 00 (växel).